11. పశ్చాత్తాపం-మానవ గుణం

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا ۫ وَاِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ○

"ఓ మాప్రభువా! మేము మాపై దౌర్జన్యం చేశాము, నీవు గనక మమ్మల్ని క్షమించకపోతే, మాపై కరుణించకపోతే మేము నష్టపోయే వారిలో చేరి పోతాము".) ***(అల్ ఆరాఫ్ 7 : 23)***

ప్రియ మిత్రులారా..!

తౌబా, ఇస్తిగ్ఫార్, క్షమాభిక్ష గురించి నేటి ఖుత్బాలో మనం తెలుసుకుందాం.

ఇస్లామీయ షరీఅత్ లక్ష్యమేమిటంటే సృష్టికర్తయిన అల్లాహ్‌కు దాసులందరూ విధేయత చూపాలి, ఆయన అవిధేయత నుండి ప్రజలందరూ దూరంగా వుండాలి. దాదాపు లక్షా ఇరవై నాలుగు వేల మంది ప్రవక్తలు దీని కోసమే పంపబడ్డారు. షరీఅత్ దేనినైతే ఆజ్ఞాపిస్తుందో అదే పుణ్య కార్యం. దేని నుండి వారిస్తుందో అదే దుష్కార్యం.

మానవుడు పొరపాట్లు, పాపాలు చేయటం సహజం. హజ్రత్ ఆదం అలైహిస్సలాం ద్వారా పొరపాటు జరిగింది. ఆయన సంతానం కూడా తప్పుచేస్తుంది. పొరపాటు జరిగిన తరువాత ఆదం (అ) ఏ మార్గాన్నైతే అవలంబించారో అదే మార్గాన్ని ఆయన సంతానం కూడా అవలంబించాలి. అదే పశ్చాత్తాపం. ఆదం అలైహిస్సలాం తప్పుచేసిన తరువాత పశ్చాత్తాపపడి దీనాతిదీనంగా అల్లాహ్‌తో క్షమాభిక్ష వేడుకున్నారు. **رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخَاسِرِيْنَ** **"రబ్బనా జలమ్‌నా అన్‌ఫుసనా వ ఇల్‌లమ్ తగ్‌ఫిర్ లనా వతరహమ్‌నా లనకూనన్న మినల్ ఖాసిరీన్".** (అర్థం. "ఓ మాప్రభువా! మేము మాపై దౌర్జన్యం చేశాము, నీవు గనక మమ్మల్ని క్షమించకపోతే, మాపై కరుణించకపోతే మేము నష్టపోయే వారిలో చేరిపోతాము".) *(అల్ ఆరాఫ్ 7 : 23)*

teluguislam.net

పశ్చాత్తాపం, వేడుకోలు వల్లనే అల్లాహ్ ఆయన తప్పులను మన్నించాడు. అందుకే ఆదం (అలైహిస్సలాం) సంతతికి అదే బోధన చేయబడుతుంది. తప్పులు, పొరపాట్లు, పాపాలు చేసిన వెంటనే "తౌబా" (పశ్చాత్తాపం పడి) అల్లాహ్‌ను క్షమాభిక్ష వేడుకోవాలి. పాపాలకు దూరంగా వుంటూ, అల్లాహ్ అవిధేయతకు దూరంగా వుండాలి. పొరపాటున పాపం జరిగితే వెంటనే క్షమాబిక్ష వేడుకోవాలి. పాపాల పట్ల భయపడటం విశ్వాసానికి తార్కాణం.

అబ్దుల్లాహ్ బిన్ మస్‌వూద్ (రజి) ఇలా అన్నారు: విశ్వాసి తన వల్ల జరినిన పాపాన్ని ఓ పెద్ద పర్వతంలా భావిస్తాడు. దాని ప్రక్కనే తాను కూర్చుని ఉన్నాననీ, అది ఏ క్షణం లోనయిన తనపై కూలిపోవచ్చని కంపించి పోతాడు. అదే అవిశ్వాసి అయితే పాపాన్ని చాలా చిన్నచూపు చూస్తాడు. ముక్కుమీద ఈగవాలినట్టు భావిస్తాడు (దానిని చేతితో దూరం చేస్తాడు) అంటే పాపం చేసినప్పుడు అతనిలో భయభీతులు నశించిపోతాయి. కాలం గడిచే కొద్ది ఆ పాపాలను పూర్తిగా మరచిపోతాడు. అసలు పాపమే ఎరగనట్టు మిన్నకుండిపోతాడు. కాని దైవప్రవక్తలు చిన్న చిన్న పొరపాట్లకు కూడా ఎంతో భయపడేవారు. వాటికి కూడా దూరంగా వుండాలని నొక్కి చెప్పేవారు. అల్లాహ్ పవిత్ర ఖుర్‌ఆన్‌లో ఇలా సెలవిస్తున్నాడు:

وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا فِيْهِ وَيَقُوْلُوْنَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَا كَبِيْرَةً اِلَّآ اَحْصٰىهَا ۚ وَوَجَدُوْا مَا عَمِلُوْا حَاضِرًا ۗ وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ اَحَدًا ﴿49﴾

"మరియు వారి ముందు వారి కర్మపత్రాలు ఉంచబడినప్పుడు ఆ నేరస్థులు వాటిలో వున్న దాని నుండి భయపడటాన్ని నీవు చూస్తావు, వారు ఇలా అంటారు: అయ్యో మా దౌర్భాగ్యం ఇదేమి పుస్తకం (కర్మల పత్రం) ఏ విష యాన్ని చిన్నదైనా, పెద్దదైనా కాని దానిని లెక్కించింది. వారు అక్కడ తాము చేసిందంతా తమ ముందు పొందుతారు, నీ ప్రభువు ఎవరిపై దౌర్జన్యం (అన్యాయం) చేయడు". *(అల్ కహఫ్ 18 : 49)*

పై వాక్యం గురించి సహల్ బిన్ సాద్ (రజి అల్లాహు అన్హు) కథనం: దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) ఇలా సెలవిచ్చారు: "చిన్న చిన్న పాపాలను తేలికగా భావించకండి. చిన్న పాపాలు ఇలా వ్యాపిస్తాయి. ఒక అడవిలో ఒక వర్గం

బస చేసింది. ఒకొక్క వ్యక్తి ఒకోక్క కర్రను ఏరుకొచ్చి ఆ కట్టెలను ఒక చోట చేర్చి దానికి నిప్పంటించి తమ రొట్టెలను కాల్చుకున్నారు. ఇలాగే చిన్న చిన్న పాపాలు తప్పకుండా మనిషిని నాశనం చేస్తాయి.

(ఒకొక్క కట్టే జోడిస్తే అగ్నికి ఎలా ఇంధనంగా మారుతాయో అలాగే చిన్న చిన్న పాపాలు కూడా మనిషిని అగ్నిగుండంలో దహించివేస్తాయి).

అబూ హురైరా(రజి అల్లాహు అన్హు) ఇలా సెలవిచ్చారు: “నిస్సందేహంగా ఒక విశ్వాసి పాపం చేసినప్పుడు అతని హృదయంపై నల్లటి చుక్క ఏర్పడుతుంది. ఒక వేళ ఆ వ్యక్తి వెంటనే తన తప్పును గ్రహించి పశ్చాత్తాప పడితే అది చెరగిపోతుంది. మన్నింపు కోరకుండా పాపాలు చేసుకుంటూ పోతే అతని హృదయమంతా నలుపైపోతుంది. తుప్పుపట్టిన ఇనుములా మారిపోతుంది. (సునన్ ఇబ్నె మాజ)

కావున ప్రతి ముస్లిం తప్పని సరిగా, విధిగా పెద్దపాపాలకు, చిన్నపాపాలకు దూరంగా వుండాలి. అవి దగ్గరకు రాకుండా జాగ్రత్తపడాలి. ఒక వేళ పొరపాటు, పాపం జరిగినా వెంటనే కుమిలిపోయి అల్లాహ్‌తో క్షమాపణకై వేడుకోవాలి.

సోదరులారా..!

పశ్చాత్తాప భావంతో కుంచించుకుపోతూ క్షమాభిక్షకై వేడుకునే వారికోసం ఎన్నో శుభవార్తలు, సంతోష వార్తలున్నాయి. దైవ ప్రవక్త (స) ఇలా సెలవిచ్చారు:

“పాపాలకు దూరంగా వుండే వ్యక్తి పాపాలు చేయని వాడిగా ఉంటాడు”

(సునన్ ఇబ్నె మాజ)

మరో హదీసులో దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) ఇలాప్రవచించారు: “పాపాలకు పాల్పడిన దాసుడు మనసు మార్చుకుని క్షమాభిక్ష వేడుకుంటే అల్లాహ్ ఎంతో సంతోషిస్తాడు. ఒక విలువైన వస్తువును పోగొట్టుకుని తిరిగి పొందినవాడు ఎంత సంతోషిస్తాడో అంతకంటే ఎక్కువ సంతోషం దాసుడు తన పాపాలనుండి తౌబా చేసుకుంటే అల్లాహ్‌కు కలుగుతుంది. పాపాల మన్నింపుకై దాసుడు దైవ సన్నిధిలో చేతులెత్తి అర్థిస్తే ఆ దాసుడు పైకి లేపిన చేతులను ఖాళీగా పంపడానికి అల్లాహ్ సిగ్గుపడతాడు. అలాంటి దాసుని గురించి అల్లాహ్ తన దూతల్లో చర్చిస్తాడు. ఓ దూతల్లారా..! మీరు సాక్ష్యంగా వుండండి. నేను నా ఈ దాసుడి పాపాలను మన్నించేశాను.

teluguislam.net

పాపాల మన్నింపుకై అత్యుత్తమ దుఆ:

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"రబ్బనా జలమ్‌నా అన్‌ఫుసనా వ ఇల్‌లమ్ తగ్‌ఫిర్ లనా వత రహమ్‌నా లనకూనన్న మినల్ ఖాసిరీన్".

అర్థం: ఓ మా ప్రభువా! మేము మాపై దౌర్జన్యం చేశాము. మరి నీవు మమ్మల్ని క్షమించకపోతే, మాపై కరుణించక పోతే మేము నష్టపోయే వారిలో చేరిపోతాము".

ప్రతి రోజు ఉదయం, సాయత్రం వేళల్లో తౌబా చేస్తుండాలి. ప్రతి నమాజ్ తరువాత తప్పకుండా తౌబా చేయాలి. ముస్లిములు స్త్రీ పురుషుల్లో చాలా మంది వృద్ధాప్యంలో లేక మరణానికి ముందు పశ్చాత్తాపం చేసుకుందాం అని భావించు కుంటారు. కాని అలా చేయకూడదు. ఎందుకంటే ఎవరి మరణం ఎప్పుడు సంభవిస్తుందో ఎవరికీ తెలియదు, మరి మరణం సంభవించినప్పుడు తౌబాకు అవకాశం ఉంటుందో లేదో ఊహించలేము.

అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అబ్బాస్ (ర) కథనం ప్రకారం దైవ ప్రవక్త (స) ఇలా సెలవిచ్చారు: "పాపాల నుండి పశ్చాత్తాప పడుతూ వాటిని వదలని వాడు తన ప్రభువుతో పరిహాసమాడుతున్నాడు". (తర్గీబ్ వ తర్హీబ్)

పాపాల పట్ల సిగ్గుతో మధనపడుతూ స్వచ్ఛమైన మనసుతో చేసే తౌబా మాత్రమే అల్లాహ్ సన్నిధిలో స్వీకారయోగ్యం అవుతుంది. దైవభీతి లేని తౌబా ఎలాంటి ప్రయోజనాన్నీ చేకూర్చదు.

హజ్రత్ ఆయిషా (రజిఅల్లాహు అన్హా) కథనం: దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) ఇలా సెలవిచ్చారు: "ఎక్కువ దాస్యం చేసేవారి కన్నా అత్యుత్తమ స్థానం పొందాలనుకునే వారు పాపాల పట్ల భయభీతులై వాటికి దూరంగా ఉండాలి". (తర్గీబ్ వ తర్హీబ్)

పాపాల పట్ల భయపడటం, మన కర్మల గురించి జాగ్రత్త వహించడం ఎంతో అవసరం. సత్యవంతులు, దైవ భీతిపరుల అలవాటే ఇది. పాపాల నుండి సాధ్యమైనంత వరకు తమను తాము కాపాడుకోవటానికి ప్రయత్నించాలి.

అబూ బకర్ సిద్దీఖ్ (రజి), ఉమర్(రజి) వంటి అగ్రశేణి సహాబీల ఉదాహరణ మన ముందున్నది. వారు నిత్యం దైవభీతితో నిలువెల్లా కంపిస్తూ ఉండేవారు. కాని మనమూ ఉన్నాం. పాపాలు చేసి కుడా నిర్భయంగా, నిశ్చింతగా ఉన్నాము.

హజ్రత్ అనస్ (రజిఅల్లాహు అన్హు) కథనం: దైవ ప్రవక్త (సలల్లాహు అలైహి వసల్లం) ఇలా సెలవిచ్చారు: “ఆదం సంతానం అంతా తప్పులు చేసేవారే. అలాంటి వారిలో మంచి వారు తమ తప్పులపై పశ్చాత్తాప పడేవారే”. (తిర్మిజీ, ఇబ్నెమాజ)

ఎన్ని సత్కార్యాలు చేసినప్పటికి ప్రతి మనిషి నుండి ఏదో ఒక పొరపాటు దొర్లుతూనే ఉంటుంది. జరిగే పొరపాట్లను సరిదిద్దుకుంటూ పశ్చాత్తాపం చెందే వారే ఉత్తములు.

మహాశయులారా..!

దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) చేసిన ఒక ఉపదేశం అనేక హితోక్తుల సారాంశం: అందులోని ప్రతి అక్షరం మన శ్రేయస్సు కోరేదే. అబ్దుల్లాహ్ బిన్ అబ్బాస్ (రజిఅల్లాహు అన్హు) కథనం ప్రకారం: దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) ఇలా సెలవిచ్చారు: “చేసిన తప్పులపై సిగ్గుతో కుంచించు కుపోయినవాడు అల్లాహ్ కారుణ్యాన్ని కోరుకుంటారు. పాపాల పట్ల ఏమరుపాటించేవాడు అల్లాహ్ పట్ల నిర్లక్ష్యంగా ఉన్నవాడు అల్లాహ్ ఆగ్రహానికి గురవుతాడు. దైవ దాసులారా..! శ్రద్ధగా వినండి: ప్రతి కార్యాన్ని ఆచరించేవాడు త్వరలోనే దాని ప్రతి ఫలాన్ని పొందు తాడు. తాను చేసిన కార్యపు ప్రతి ఫలాన్ని అనుభవించేవరకు ఏ ప్రాణీ నశించదు. అచరణలన్నీ మనిషి అంతం (చావు)తో ముడి పడివుంటాయి. అంటే ముగింపు మంచిగా వుంటే ప్రతి ఫలం బాగుంటుంది. ముగింపు చెడిపోతే సర్వం నాశనం అవుతుంది. రాత్రి పగలు రెండు వాహనాలు లాంటివి. ఆ రెండు వాహనాల్లో పరలోకానికి సత్కార్యాలతో చేరుతారు. స్వర్గాన్ని చేరుతారు. ఇవాళ, రేపు అని వాయిదాలు వేయరు. అల్లాహ్ సహనశీలుడు,మృదు స్వభావి కదా! అన్న భ్రమలో పడి ఉండరాదు. ఎందుకంటే స్వర్గ నరకాలు మీకు అతి చేరువలో వున్నాయి. మీ పాదరక్షల పట్టీలు ఎంత దగ్గరగా వున్నాయో అలాగే స్వర్గ నరకాలు మీకు సమీపంగా వున్నాయి.ఎప్పుడు, ఏ విషయం మూలంగా స్వర్గంలోకిపోతామో, ఏ విషయం మూలంగా నరకానికి ఆహుతి అవుతామో తెలీదు. తరువాత దైవప్రవక్త (స)

teluguislam.net

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (7) وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (8)

"ఎవరు అణుమాత్రం సత్కార్యం చేసుకుంటారో అతను దాన్ని చూసు కుంటాడు. మరెవడు అణుమాత్రం దుష్కార్యం చేసుకుంటాడో అతనూ దాన్ని చూసుకుంటాడు". (అల్ జిల్‌జాల్ 99 : 7,8) అనే వచనాన్ని పఠించారు.

దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) హదీసులో ఏ విషయాన్ని బోధించారో అవన్నీ ఓ సందేశ మాల. పాపాత్ముల్లో రెండు రకాల వారుంటారని దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) పేర్కొన్నారు. మొదటి రకం: దైవ కారుణ్యానికి అర్హులు కాగలరు. వారు పాపాలు చేసి పశ్చాత్తాపంతో క్షమాభిక్ష వేడుకునేవారు. రెండో రకం పాపాత్ములు అల్లాహ్ ప్రసన్నతకు నోచుకోలేరు. వారు పాపాల పట్ల నిర్లక్ష్యంగా ఉంటారు. కాస్త మన్నింపు కోరుకుని అసలు ఏమి ఎరగనట్టు పాపాల్లో కూరుకు పోతారు. సత్యవంతులు ఆ పాపాల జోలికి వెళ్ళరు. ఎక్కడ వాటిని చూసినా అక్కడ నుండి నిష్క్రమిస్తారు. పశ్చాత్తాపం పొందే ఆ పాపాత్ములే ధన్యజీవులు. వారే దైవ ప్రసన్నతకు పాత్రులు కాగలరు.

వారి ఉదాహరణ మేలిమి బంగారం లాంటిది. అది కొలిమిలో ఎంత కాలితే అంతే కుందనంలా తయారవుతుంది. అల్లాహ్ మనందరికి ఆ అదృష్టాన్ని ప్రసాదించుగాక. ఆమీన్ రెండవ రకం వారు పాపాల వల్ల దైవాగ్రహానికి గురవుతారు. పాపాలు చేస్తూ చేస్తూ అందులో రాటుతేలిపోతారు. సిగ్గు, లజ్జలను తుంగలో తొక్కి షైతానులా తమ తప్పులను ఒప్పులుగా వాదిస్తారు. వారే అవమానానికి తురవుతారు. అలాంటి వారే నరకాగ్నికి ఇంధనంగా మారుతారు.

ప్రియ మిత్రులారా..!

మొదటి రకం వారిలో మనల్ని చేర్చాలని అల్లాహ్‌ను మనం వేడుకోవాలి. ఎందుకంటే నేటి ఆధునిక కాలంలో ఎంతోమంది స్త్రీ, పురుషులు రెండవరకానికి చెందినవారే అయి వుంటున్నారు. పాపాలను పాపంగా కూడా భావించడంలేదు. ఇలాంటి కష్టకాలంలో మనం జీవిస్తున్నాము. అసత్యపలుకులు, పరోక్షనింద మోపటం, చాడీలు చెప్పటం నేడు సర్వసాధారణంగా మారిపోయాయి. వీటినే ప్రస్తావిస్తూ దైవ ప్రవక్త(స) తన సహచరులను ఆచరణ వైపు పురిగొల్పారు. ఈ విధంగా సావధాన

పర్చారు– బాగా గుర్తుంచుకోండి! మీరు చేసిన కర్మను పరలోకంలో అనుభవిస్తారు. అయితే ప్రపంచంలో కూడా దాని దుష్ఫలితం మీ ముందుకు వస్తుంది. పరలోక ఫలితం తరువాతి సంగతి. మీ ముగింపునే బట్టే మీ పట్ల వ్యవహారం జరుగుతుంది. ముగింపు బాగుంటే పరలోకంలో వ్యవహారం కూడా బావుంటుంది. ఒకవేళ ముగింపు బాగుండకపోతే, ఇక మూడినట్లే.

పగలవుతుంది, రాత్రవుతుంది. జీవితం ఇలానే పూర్తవుతుంది.

అందుకే ఏ రోజు చేయవలసిన పని ఆ రోజే అదే సమయంలో చేయాలి. దైవ ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వసల్లం) ఇలా సెలవిచ్చారు: "నమాజ్, ఉపవాసం, జకాత్, హజ్ వీటన్నింటిని ఆయా వేళలోనే నెలకొల్పుతూ ఉండాలి.

అల్లాహ్ కరుణామయుడు, కృపాశీలుడు. పాపాలన్నింటిని మన్నిస్తాడు అనే ఆలోచన కలిగి వుండటంకూడా ఒక భ్రమే. ఇది షైతాన్ దుష్ప్రేరణ. అల్లాహ్ ఎంతటి కరుణామయుడో అంతే శిక్షించేవాడు. ఎంత కరుణామయుడో అంతే క్షుణ్ణంగా లెక్క తీసుకునేవాడు. అవగింజంత పుణ్యాన్ని వృథా కానివ్వడు.

అల్లాహ్! మా పాపాలను తెలుసుకుని ప్రాయశ్చిత్తం పొందే సౌభాగ్యాన్ని మాకు ప్రసాదించు, పాపాలకు దూరంగా వుండే జీవితాన్ని ప్రసాదించు. ఆమీన్..